

მშენებელი

№ 22

1917

წინეთ და ახლა.

განა დიდი ხანია მას შემდეგ, როცა საბრალო მუშა რკალივით იგრიებოდა თვისი „საცვარელი“ და „კეთილისმყოფელი“ აღის წინაშე, რათა მისი დახმარებით ნახევრათ მშვიერი არსებობა თვისი უზრუნველყო?..

ახლა კი რას ვხედავთ?..

ზატარა ფელეტონი

ვინ ამღვრავს წყალს?

მას შეუდგ, რაც ძველი წესწყობილება დაემხო, თფილის ქალაქი „სიეზღების“ ასპარეზათ გადაიქცა.

არავის ამის საწინააღმდეგო არაფერი აქვს და მით უმეტეს თვით „სიეზღის“ წევრებს.

ამ „სიეზღთა“ შორის ჩემი განსაკუთრებული ყურადღება და სიყვარული მხოლოდ ორმა: სამხედრო და საკლესიო სიეზღებმა დაიმსახურა.

ჩემდა სამწუხაროთ უნდა აღვნიშნო, რომ თუ ქალაქში გავრცელებულ ჭორებს დავუჯერებთ, სამხედრო სიეზღი ამ ზაფხულში თითქმის მოათავებს საჭირო კითხვების გარკვევას, შემოდგომაზე არჩევნებს მოახდენს და ჩაზამარებისას ფრონტს დაუბრუნდება. ყოველი შეყვარებული ოპტიმისტია და მეც არა მჯერა ამ ხმების სიმართლე. ჩემის აზრით საყვარელი სიეზღი ზამთარს მაინც გაატარებს აქ, თუმცა მოსალოდნელია მომავალი გაზაფხულიც ჩვენ გვაჩუქოს*)

გლესთა სიეზღი ჯერ-ჯერობით ახალი ხილია და არა მაქვს არავითარი საბუთი მის შესახებ გადაჭრით რაიმე ვსთქვა. შემიძლია აღვიარო მხოლოდ ერთი:

ყანებში დაბრუნება უფრო ადვილი და სასიამოვნოა, ვიდრე სანგრებში.

მაგრამ დროა საგანს დავუბრუნდეთ. ჩემს მიზანს სრულიადაც არ შეადგენს სიეზღების „ხარაკტერისტიკა“. მე მსურს მხოლოდ მცირეოდენი განმარტება შევიტანო ორივე სიეზღზე ჩემ მიერ შენიშნულ გაუგებრობაში. ორივე სიეზღზე წარმოითქვა ფრაზა:

„ძველი მთავრობა ვერაგულათ ამღვრავდა წყალს და ცდილობდა მღვრიე წყალში თევზები დაეჭირა“.

ამხანაგო გლესებო და ამხანაგო ჯარისკაცნო! მე არა ვარ ძველი მთავრობის დამცველი, მე არა მსურს მათი ბატონობის აღდგენა, მაგრამ მომეცით ნება აღვადგინო მხოლოდ ქეშმარიტება, ის ქეშმარიტება, რომლისთვისაც თქვენ ყველანი ასეთი თავგამოდებით იბრძვით ქ. თფილისში.

ამხანაგებო! მართალია ბევრი უსამართლოება, ბევრი ბოროტ-მოქმედება მიუძღვის ძველ მთავრობას, მაგრამ რაღა საჭიროა მას ზედმეტი უმსგავსოება მივაწიროთ. ნართალია საღმრთო წერილი ამბობს: „ვისაცა აქენდეს მიეცეს და მიემატოსო“, მაგრამ ეგ სიმღიდრის შესახებ არის ნათქვამი და არა დანაშაულობათა.

ამხანაგებო! მე დანამდელებით ვიცი, (და შემიძლია ყოველთვის და ყოველგან დავამტკიცო ჩემი ნათქვამი), ვიცი ვინც მართლად ამღვრავს წყალს. ამის შესახებ დიდი ხნის დაკვირვებაცა მაქვს და მრავალი მოწმის მოყვანაც შემიძლია. მე მარტო-ლებს მხოლოდ ერთი გარემოება:

„ჩემის თვალით არ მინახავს იქერდენ თუ არა თევზებს ამ მღვრიე წყალში ბოროტმოქმედნი“.

თუ ეს უკანასკნელი გარემოება დიდს დანაკლისს არ შეადგენს, მაშინ ნება მიბოძეთ დავასახელო თქვენს წინაშე თუ ვინ არის ასე ვერაგულათ რომ ამღვრავს წყალს.

ამხანაგებო!

წყალს ამღვრავს მხოლოდ და მხოლოდ თფილისის ქალაქის გამგეობა.

ეს ისე აშკარა და ნათელია, როგორც დღე-ვერსად სხვა ქალაქში თქვენ ისეთ მღვრიე წყალს ვერ ნახავთ, როგორც თფილისში და ვინაიდან ამ მღვრიე წყალში მე ჯერ-ჯერობით ერთი თევზიც არ შემეხვედრია, ცხადია, თევზებს იქერენ ქალაქის მამები და ამ საქმის ხელმძღვანელები.

მაშ დროა ბოლო მივღოს ამ უსაფუძვლო ბრალდებას შესახებ ძველი მთავრობისა და დანაშავის სკამზე დასმულ იქმნას ქეშმარიტი წყლის მმღვრეველი—თფილისის ქალაქის გამგეობა.

მორიელი.

*) ეს წერილი დაწერილი, დაბეჭდილი და წაითხული იყო, როცა შევიტყვეთ თავზარ დმცეში ამბავი სამხედრო „სიეზღის“ გათავზისა. ამგვარათ ჩემი იმედები აღარ გამართლდა. მაგრამ ჩვენ ჩვენს იმედებს სალდათებზე არასოდეს არ ვაძე რებდით ხოლო რაც შეეცება გლესთა „სიეზღს“ ის საიმედო ნიშნებს იძლევა თფილისში დაზამთრებისას.

სანაქლო ცხენმაგვარიქმ- თა*) შესახებ

წინასიტყვაობა

თუ მესხიერება არა მალატობს, ეს ამბავი მე წინეთაც დამიწერია. ერთ-ერთ ადესელ რუსულ გაზეთში ასეთი განცხადება დაიბეჭდა:

„ვყიდი კვერცხებს, რომლისგანაც გამოიჩეკება ქათმები წონით არა ნაკლებ სამი ფუთისა. გთხოვთ მიმართოთ ამ ადრესზე“.

და ნაჩვენები იყო ადრესიც ქალ. ადესაში.

ერთმა ოზურგეთელმა ვექილმა მყისვე გააგზავნა ხედარი ფული და გამოიწერა საკვირველი კვერცხები.

რამოდენიმე ხნის შემდეგ ოზურგეთელ ვექილს ფული უკანვე დ-უბრუნეს, მაგრამ ფულს თან ასეთი თავაზიანი წერილიც მოჰყვა:

„მოწყალეო ხელმწიფე! თქვენ მიერ გამოგზავნილ ფულს უკანვე გ-ბრუნებთ უდიდესი მადლობითა და სიყვარულით. თუ არ თქვენ, მე იძულებული ვიქნებოდა დიდძალი ჯარიმა გადაეხადა. საქმე შემდეგშია: მე სანაქლო დაესდე ჩემს მეგობართან შესახებ სან ფუთიანი ქათმისა. ის ამბობდა: „რუსეთში არ იქნება ისეთი სულელი, რომელიც დაიჯერებს ამგვარ განცხადებასა“. მე კი ვამტკიცებდი: „ერთი ვინმე ასეთი მანც გამოერგვა მეთქი და როგორც ხედავთ მართალიც გამოვედი“.

მკითხველმა გამოიცნოს რა გუნებაზე დადგებოდა ის ერთ-ათ ერთი ოზურგეთელი ვექილი ამ თავაზიანი წერილის შემდეგ.

მე და ჩემ საყვარელ მეგობარ იუმორისტ თაგუნას ხშირად გვქონია კამათი... ცხენმაგვარიქმთა შესახებ. დიახ, ცხენმაგვარიქმების შესახებ მკითხველ

*) ძველათ, როცა რომელიმე მოხელის გულის მოკება უნდოდათ, მის ტიტულს ყოველთვის გადააჭარბებდნენ ხოლმე. თუ ის უბრალო „კეთილშობილება“ იყო მს „მალაკეთილშობილებას“ დაუწერდნენ, თუ „აღმატებულება“ იყო მას „მალალ აღმატებულებას“ და სხ. ჩვენც ზემოაღნიშნული სიტყვა „ცხენმაგვარიქმ“ ორი საფეხურით აქს.რეთ უფრო ადბალი კატეგორიიდან.

თა შორის. ჩვენ გვინტერესებდა უმთავრესათ მათი რაოდენობა. მართალია არსებობს სტატისტიკა ცხენების შესახებ, მაგრამ ის შეეხება სრულიად უღანაშუალო, წერაკითვის არ მკოდნე და ოთხფეხ ცხოველთ, რომელთა წინაშე მე მოკრძალებით ბოდის ვიხდი ცხენმაგვარიქმების მათთან შედარებისათვის.

ამხანაგი თავუნა ყოველთვის პესიმისტი იყო აღნიშნულ დარგის მკითხველთა შესახებ, მე კი მუდამ ოპტიმისტი. ის ყოველთვის გულვატეხილი იყო და ამბობდა: ქართულ მწერლობას არა ჰყავს ცხენმაგვარიქმნი მკითხველთა შორის, არა ჰყავს ისეთი პირი, რომელიც ვერ გაიგებდეს კარგ იუმორისტულ წერილსა“. მე კი დაჟინებით ვამბობდი: „მეგობარო, არ ვარგა ყველაფერზე გულის გატეხა. შეიძლება ბევრ რამეში იყოს ჩამორჩენილი ჩვენი ხალხი, მაგრამ ამ მხრივ მანც პესიმისმს ადგილი არ უნდა ჰქონდეს: ჩვენ საჭიროზე მეტი გვყავს ცხენმაგვარიქმთა დარგის მკითხველნი. სავალალო ამ შემთხვევაში მხოლოდ ის არის, რომ მათი დიდი უმეტესობა ჩვენს მსოფლმხედველებას არ იზიარებს და სხვა პარტიებს ეკუთვნიან, მაგრამ ამით ეროვნული ინტერესები არაფერს ჰკარგვენ მეთქი“.

იმან თავისი დაჟინა, მე კიდევ ჩემი და ჩვენც დავდეთ სანაქლო ცხენმაგვარიქმთა შესახებ.

ამ მიზნით ამხანაგმა თავუნამ დასწერა მშვენიერი პატარა ფელეტონი, სახელწოდებით „ნოე ჟორდანი“ და მოათავსა გაზეთ „ალიონში“.

როდესაც მე აღნიშნული ფელეტონი წავიკითხე, გულში უნებლიეთი შური დამებდა. და ვიფიქრე: „ახ ნეტავი მე დამეწერა მეთქი“. მაგრამ შურის გრძნობა მყისვე ჩაჩრდილა ჩემმა უზომო სიხარულმა, ვინაიდან ფელეტონის წაკითხვისთანავე დავრწმუნდი, რომ სანაქლოს უთუოდ მოვიგებდი, რომ ჩემი სტატისტიკა ცხენმაგვარიქმთა არსებობის შესახებ ბრწყინვალეთ გამართლდებოდა.

სინამდვილემ ყოველივე მოლოდინს გადააჭარბა და ამხანაგ თავუნას პესიმისმს სასიკვდილო მახვილი ჩაცა. მიუხედავათ ასეთი ბრწყინვალე გამარჯვებისა, მე მანც დამშვიდებით შევხვიდი ფაქტს; ვინაიდან დარწმუნებული ვიყავი, გავიმარჯვებდი.

ცხენმაგვარიქმნი მრავლად აღმოჩნდნენ არა თუ მივარდნილ პროვ-ნციებში, საიდანაც მე სამართლიანად მოველოდი მათ გამოხმაურებას, არამედ

აქ, საქართველოს დედა ქალაქ თფილისში და თფილისშიც არა რომელიმე მოძულეებულ უზნებში, არამედ პირდაპირ ცენტრში და წარმოიდგინეთ ცენტრის გულში რედაქციებშიც.

გნებავთ საბუთები? ინებეთ.

აი რასა სწერს თფილისში კარგათ ცნობილი, „სოციალისტ-რევოლიუციონერთა“ ორგანო გაზ. „კავკასსკოე სლოვო“ 24 მაისის ნომერში.

„ალიონი ნოე ჟორდანიას შეს ხებ.

„ვილაც თავუნა გაზეთ „ალიონში“ სასაცილოდ იგდებს სოციალ დემოკრატიულ პარტიის ლიდერს ნოე ჟორდანიას და სწერს:

„1905 წ. ნოე ჟორდანია განიზრახა რუსეთის მეფის, ნიკოლოზ II-ის, ტახტიდან ჩამოგდება, რათა თითონ გამეფებულყო, მაგრამ ველარ მოახერხა და 1917 წლისთვის გადასდო.

დანიშნული ვადა რომ მოახლოვდა, გაგზავნა პეტროგრადს თვისი მეგობარი კარლო ჩხეიძე, ჩამოაგდებინა ნიკოლოზ მეორე და საქართველოში თვითმპყრობლათ თავისი თავი გამოაცხადა, ხოლო—რუსეთი კ. ჩხეიძეს დაუთმო.

ჩაიგდო თუ არა ხელში საქართველო, მაშინვე გადასწყვიტა მისი გაყიდვა და მოლაპარაკება გამართა ქართველი ერის ისტორიულ მტერთან, სომხებთან.

სომხებმა ჩააბარეს ნ. ჟორდანიას ბე, 50 მილიონი მანეთი, მაგრამ ამის თვალის შეასწრეს გაზეთ „სამშობლოს“ რედაქციის წევრებმა ექ. ვას. წერეთელმა და ტ. მარგველა შვილმა და საქვეყნოთ ამხილეს ჟორდანია.“

ასე გაიგეს სიტყვის თავისუფლება*) „ალიონის“ ჟურნალისტებმა. რევოლიუციის მოხდენამდე რადიკალური და მემარცხენე ჟურნალ გაზეთები ქართველ-სომეხთა საკითხის გამწვავებას ძველ მთავრობას აბრალებდენ.

ახლა კი, ამ თავისუფლების ხანაში ვისთვის არის საჭირო ნაციონალური ანტოგონიზმი და ასეთი „ალიონისებური“ პასკვილები? ნუ თუ არა სცხვენიათ?!

(Кавказское Слово № 112).

*) ასე გაიგეს იუმორისტული სიტყვის დანიშნულება Кавказское Слово-ს რედაქციაში აღმ-ჩნილმა ცენზაგარიძეებმა.

როდესაც ამ სეზანიშნავ ცხენმაგვარიძულ შენიშვნას ეკითხულობდი ჩემს ალტაცებას საზღვარი არა ჰქონდა: განა შეიძლება ამაზე უკეთესი საბუთი თვით უდიდეს რედაქციაში ცხენმაგვარიძეთა არსებობისა? მე ვიცი ამხანაგი თავუნა ასე აღვილათ არ დასთმობს თავისს პესიმისტურ პოზიციას და მეტყვის:

— ვერ მოგართვეს ამხანაგო, „კავკასსკოე სლოვო“ ეს რუსული რედაქციაა და მე კი ქართველთა შორის არსებულ ცხენმაგვარიძეთა შესახებ დავსდებ შენთან სანაძლეოო.

მისთვის ყოველივე ცდა ამაოა. თუ საჭიროება მოითხოვს მე იმასაც დავამტკიცებ, რომ ზემოდასახელებული შენიშვნა „კავკ. სლოვო“-სი სწორეთ რომელიმე ქართველი ცხენმაგვარიძის კლამის ნაყოფი იქნება. სხვაფრივ წარმოდგენაც არ შეიძლება.

მე სხვა მაგალითებს აღარ მოვიყვან. რამდენიმე ამგვარი თვით ამ. თავუნასაც მოჰყავს ალიონის მორიგ ფელეტონში. ამგვარათ ჩვენი სანაძლეო გადაჭრილათ უნდა ჩაითვალოს. ის მე მოვიგე. უტყუარათ დამტკიცდა, რომ ქართველ ერს ბლომათა ჰყავს ცხენმაგვარიძე მკითხველები, როგორც პროვინციაში, აგრეთვე სტახტო ქალაქში. მე თითონაც არ მოველოდი ჩემი შეხედულობის ამგვარ გამარჯვებას და თუ ამხანაგი თავუნა საკითხს ისევ სადაოთ ჩასთვლის, ეგ მისი ნებაა. აშკარაა მხოლოდ ეს:—ცხენმაგვარიძე მკითხველები ჩვენ მრავლად მოგვეპოვებინან, მაგრამ მათ შორის პრიზი გაზეთ. „კავკასსკოე სლოვოს“ რედაქციის ეკუთვნის.

ეშმაკი.

ც ნ ო ბ ა

ფოთის კომისარ „გუსუნა“-საგან.

რ ა ა მ ო რ ბ ი.

1.

ჯოჯოხეთს ჰქონდა, თურმე, ყრილობა. მივიღე მუნით მოწერილობა. შეუდგენიათ მათ კომიტეტი, (მილიციასაც ხელში აქვს კეტი).

მე უტუ-გრადის კომისარობა
 მარგეს, არც მეთქმის მის უარობა.
 შეუდექე ფიცხლავ მოვალეობას:
 ვიჩენ სიმტკიცეს, სიბრძნეს, მხნეობას.
 ძველი მთავრობა მოვსპეტ ქალაქში,
 ახალი ჩავსვით ჩვენ მათ აღვავში.
 დანარჩენ მავნე საეპეო პირებს,
 (თუმც საიდუმლოთ აქ განახშირებს),
 გადავუწყვიტეთ დატუსაღება,
 (ზოგს არც კი სურდათ კარის გაღება)
 ტყვეობას რაკი ერიდებოდენ,
 ზოგიც „ყუღეშას“ აღარ გვხვდებოდენ;
 ზოგს ისე შურდა წამობრძანება,
 რომ სიკოცხლესაც თავი ანება,
 (თავში უნდოდა, დაიქრა ფეხი,
 დიდი ხნით ადრე ის მოსატეხი).
 ციხეში მათთვის გვეძლია პური,
 ძნელი შეიქნა ეგ სამსახური,
 და როს დავვიდგა პურის ძვირობა,
 დავადებინეთ ჩვენ სხვა პირობა:
 მუნით უყავით მათ ექსორია,
 (ჩვენი ტაქტიკა ერთობ სწორია).
 რა საჭიროა ტყვეობა მათი,
 რა საჭიროა ვკვებოთ ჯალათი?
 ამას ითხოვდა გონება სალი,
 დავასვით ყველას ნიშანი-დალი,
 რომ ცნობა მათი ადვილი გახდეს
 და ბნელი საქმეც იმათი წახდეს.

არჩევნების გაშო

2.

„ფათის ქადაქის კომისრად
 არჩეულ იქმნა „ბუტუნა“,
 თუმცა მან სჯავჯავსეთის
 ბოლო დროს ცოტა უმტყუნა“.
 „ეშ. მ. თრახი“ № 17

აი ბრალდება თუ გნებავთ
 მძიმე და შეუფერები...
 ქაჯთა მთავრობის შეცდომაც...
 (პირში არ მოვეფერები).
 არა თუ რამე „სიმტყუნე“
 პირიქით „ნამსახურები“!!!

მიტინგებს, კრებებს, კომიტეტს,
 გამოვუქვედე ყურები.
 ევროპის ჯანდარმს წესს ვუგებ
 ვუგალობ „სულთა თანასა“
 კაიზერს გავალესვინებ,
 თავის დასიკლავ დანასა,
 იუნკრებს დავუძმობილებ,
 გერმანელ პროლეტარებსა,
 რითაც შევანგრევე კრუპის და
 მილიტარიზმის კარებსა.
 მეფე, კანცლერი, კრონპრინცი
 დარჩეს უჯაროთ ეული,
 ჩახსდენ ლიბკნეხტის ადგილას
 ხალხისგან გამოიღო წყეული.
 მაშინ გავმართოთ ყრილობა
 სრულ საპატიო ზავზედა;
 ცოდვები ომის ამტეხმა
 მიიღოს თავის თავზედა.
 მანამ ხმელეთზე, ჰაერში,
 ზღვაში, ქვესკნელშიც ომი
 ჯოჯოხეთს ჩემგან სხვა კიდევ
 ვერ მიხვდი რაღა სდომია?

ჭურჭმთ-ქრილობა.

3.

მთავრობა მოკვდა, გაიხრწნა ლეში,
 (თუმც მკვლარი იყო ის სიკოცხლემში)
 მარა როდესაც სიკვდილის ცელმა
 მხერებს და თავს შუა მას გაუელვა,
 დაზავდა მძოვრის კალო და ხვაი
 რომელსაც დასდევს ყორანი-ყავი,
 ამ სიბინძურეს ხალხი მარხავდა,
 და მესაფლავეს ტოლი არ ჰყავდა,
 მარა სიდიდე მიცვალებულის
 (ტრფობის საგანი ქურუმთ კრებულის)
 ახდენდა უცხო სანახაობას
 აღლუმიც ჰქონდათ ყორანი-ყვაობას
 მკვდრის დამარხვასაც აღარ უცდიდენ
 ლემს ნისკარტებით ძვალზე აკლიდენ.
 იყო ყვირილი, ჩხავილი, ფრენა,
 აღარსად იყო მუნ ყურთა სმენა.
 ამ შავ „ფრთოსანთა“ ურიცხვი გუნდი
 (სიკვდილს რომ გალობს სიკოცხლის ხუნდი)

ემმაკი პროვინციაში.

ახლახან ფოთსაც კი მოველინა,
ჩხავილი თვისი მუნ აღველინა.
(მე მათი ჯარი ასეთი დიდი;
ყუთს რომ იღვამდა აქ ლეონიდი
ყვ საარჩევნო გზაი და ხილი
ერთი ცნობილი მიმართულების
აღაგი უყვარო; იმათ ფულდების*)
ცალფხე ა კაცმა რომ დაამარცხა
ფეისკოპოზი ძირს დაანარცხა.
თუმცაღა მაშინ ხუცების ჯარი
მოაწყდა ქალაქს ვით ნიაღვარი,
მარა დღეს იყო იმაზე მეტი
(ლეგიონია ეს გასაწყვეტი).
საშიში იყო დასინახავად
(ქუჩები სჩანდა ყოველგან შავათ)
მნახველს უთუოდ დალონებდა
და „სულის ახსნას“ მოაგონებდა.
ჩამოფართხალდენ ბუს სასახლეში
იქ იღვა აღბათ მთავარი ლეში,
ოში მოუხნათ ყორნებს—და ყვავებს
გულით და ფერით ბოროტს და შავებს
ყორნებმა უთხრეს „თქვენ ყვანალო
ჩვენ უფროსი გვაქვს ხმა და ძალოა“
პასუხი გასცეს ყორან მაიმესო:
„დღემდის ჩვენ თქვენგან განაწამებსო
აწე უფლება გვაქვს ერთგვარიო
და ძალოც კიდევ თანაბარიო“
მწყობრად იბრძდა ორთავე მხარე
თავთავის სურდათ მათ თავმჯდომარე.
დათვალეს ხმები, გამოდგა სწორად
ხმები გაიყო თანასწორ ორად.
ასტყდა კამათი, ლანძღვა-გინება,
ბუმაც დაჰკარგა აქ მოთმინება,
და ყორან ყვავებს გამოუცხადა
დაუღდა იმათ რა მოკლე ვაღა:
ქორი დანსვით თავმჯდომარეთო,
თორემ მიბრძანდით ყველამ გარეთო.
დღე მოანდომეს ამ საქმეს ორი
და თავმჯდომარეთ დასვეს ქორი.
რაც მოხდებოდა შემდგომ ამისა,
კრება მძებნელი სმა და ქამისა,
რას გადასწყვეტდა ჩემთვის ცხადია,
მკითხველმა ახსნას როგორც სწადია.

ემმა მოგზაურობამ ეპიდემიური, ანუ უკეთ
ვსთქვათ რეგულიარული სახე მიიღო.

აღმოსავლეთ საქართველოს დასავლეთი მოს-
დევს ერთზომ მშვენიერი, უხვი და სტუმართ მო-
ყვარე.

„აღმოსავლეთი იქ არის
მზე რომ ამოდის დილ-დილოს,
საღამოს ჩავსვენება
ის დასავლეთის მხარესა.
იქა ჩემი სამშობლო
ქიზიყი, თუშეთ-ფშავეთი...
აქაც სამშობლო მხარეა
უნდა გვიყვარდეს კოლხიდა“.

ეს მარგალიტი უკვდავი სოლომონ ზურგიე-
ლიძის პოეზიისა ხორცს ისხამს და მთელის თავისი
სიმშვენიე-სიდიადით სდგება თქვენს წინაშე როცა
საქართველოს არე-მარეს გადაჰხედავთ. ჭეშმარიტათ
იშვიათია ისეთი სისწორე, სიმარტივე და სიმშვენიე-
რე აზრისა, როგორითაც ბუნებას განსვენებული
მგოსანი დაუჯილდოებია. მართლაც შეხედავთ და
ჩვენი სამშობლოს ერთი მხრიდან ამოდის მზე, მე-
ორე მხარეს ჩადს, ისეთი სისწორითა და თანდა-
თანობით, თითქო ეშინია არ გადასცდეს სოლო-
მონის მიერ ზემოაღნიშნულ ლექსში გამოთქმულ
აზრსაო.

ძლიერია სიყვარული სამშობლოსადმი, რო-
მელსაც უსიტყვოთ, მარად განუყრელათ გულში
ატარებ, მაგრამ ასწილ უფრო ძლიერია იგი, როცა
ამ სიყვარულს საჯაროთ აფენ, ლაშახ ფორმებში
ახსამ და საქვეყნოთ ვაჰკივი. ასეთი იყო ძველათ
სოლომონი და ამავე გზას დადგა დღეს ჩვენი სა-
ყვარელი მგოსანი გ. ქუჩიშვილი.

მას შემდეგ, რაც მოვინახულე ქიზიყი, კახეთი
და იორის ველი, პირი ვიბრუნე დასავლეთისაკენ,
რათა ადგილობრივ გამეკვია ამ კუთხის აკვარტი
და ამეწონ-დამეწონა ჯოჯოხეთის კომისართა საქ-
მიანობა.

პირველი ჩემი მშმაკობა.

ვის არ მოეხსენება, თუ რა ძნელია თფილისის
სადგურზე ჯიბით ფულის გაპარება. ამხანაჯ ჯიბიგირ
თა აღმასრულებელ კომიტეტს მრავალი გამოცდი-

* ვისუმრე, თორემ დემრთი და რჯულო
არც მე მსუქს იგი ოხერი ფულო.

ლი კომისარი ჰყავს ჩაყენებული სადგურის უმთავრეს პუნქტებში. რადგანაც თითოეული მათგანი განსაკუთრებულ როლს თამაშობს პარტიაში, ამიტომ ფორმაც სხვა და სხვა გვარი აქვთ მიკუთვნებული, ვის სამხედრო, ვის სასულიერო, ვის რკინის გზის მოსამსახურეთა და ვის კიდევ სამოქალაქო. მძიმეა მათი მოღვაწეობა, ვინაიდან მუდამ იქ უხდებათ ღვომა, სადაც აუტანელი ჭყლეტა და აყალბაყალი სუფევს, მაგრამ მიუხედავად ამისა თითოეული მათგანი პირნათლად ასრულებს თავის წმინდა (უნდა ვიგულისხმოთ უმთავრესათ ჯიბეების წმინდა) მოვალეობას და ამ მხრივ ჭეშმარიტათ მიბაძვის ღირსნი არიან ქალაქის მილიციონერთა მხრით.

ვაჯკაცი ხარ და სადგურის სამხრეთ კარებიდან ბაქანამდე მათ შორსმჭვრეტელ თვალებს დაემალეები და თუნდაც ორიოდ გროშს გააპარებ ქალაქიდან პროვინციისაკენ. მაგრამ თუ აქ იშვიათ შემთხვევაში შესაძლებელია მათი სიფხიზლის ყინულზე გატურება, სამაგიეროთ ყოვლად შეუძლებელია პროვინციიდან ქალაქში ფარულად ფულის შემოტანა. აქ ამხ. ჯიბგირთა კომისარები პირდაპირ სასწაულთმოქმედებას იჩენენ. ქალაქისა და რკინის გზის მილიცია ამაოდ ცდილობს მათ მიმბაძველობას. ამ შემთხვევაში პირველ როლს საქმის სიყვარული თამაშობს. მილიციას არასოდეს არ შეუძლია თავისი სამსახურისადმი იმდენი სიყვარული და გულმოდგინება გამოიჩინოს, რამდენსაც ჯიბგირთა კომისარები იჩენენ.

მე მზათა მაქვს სამიოდ პროექტი ზემოაღნიშნულ მძიმე საკითხის მაგრამ ამის შესახებ უმჯობესად ვსთვლი ცალკე მოხსენება უძღვნა პატივცემულ უფროსს ქალაქის მილიციისას. დღეს დღეობით კი, მკითხველთა და თანამაზრეთ მსურს განუმარტო ის ხერხი, რომლის მეოხებით მე გავაპარე ქალაქიდან 28 მანეთი ქალაღლის ფული.

უნდა გამოგიტყდეთ, რომ ამ საგანზე მე წინასწარ ვიფიქრე. სამი დღის შრომამ მუქთად ჩამოარა, მაგრამ მეოთხე დღეს ერთმა გენიალურმა აზრმა გააშუქა ჩემი მოქანცული გონება. მყისვე გადავთვალე ფულები, თუმანი განზე გადავდე, თუმანი გზის ფულად მოვიტოვე, ხოლო დანარჩენი 28 მანეთი თეთრის ძაფით დავაკერე პერანგის ამხანაგს მარცხენა ტოტზე, დაახლოებით კოკის რაიონში. შემდეგ ჩაეიცვი წინდა და სახლართით მავ-

რა გადავიკარი მუხლის ქვემოვრე. წინდაზე დავიხვიე გრძელი ტილოს პირსახოცი, დავიბნიე ინგლისური ქინძისთავებით ხუთმეტრიოდ ალაგას და გადავიცივი ზემოდან შარვალი.

მაგრამ მარტო ამის ამარა მხოლოდ რეგვინი გაბედავს თფილისის სადგურზე ფულის გატანას. საკირო იყო ახალი სხვა რამ საშუალება, რომელსაც შეხვეული ფეხისაგან ყოველივე ექვრ აეცილებდა და ჯიბგირ-კომისართა ყურადღება სხვამხრივ მიეპყრო. განსაცდელიდან აქაც ჩემმა გონებამახვილობამ მიხსნა. დავეკე და თუმნიანების ზომამზე დავქერ 18 ცალი გაზეთი „კავკასკოე სლოვო“, თვალის მოსატყუებლათ გარედან ერთი ნამდვილი თუმნიანი შემოვახვიე და არხეინად ჩავიდე ფულის ჯიბეში, როგორც ეს იციან დარღმინდმა და მილიციის იმედით შეპყრობილმა ვაჭებატონებმა. ჩემი გულის ჯიბე ისე გამოიბგრა, როგორც ხელოვნური მკერდი მანდილოსანთა. ჩემი ეშმაკობას ბოლო არც ამით მოელო. სადგურის კარებში შესვლისთანავე დამფრთხალ მოქალაქესავით ვიტაცე ჯიბეზე ხელი, ამოვიღე დასტა, დავხედე და დამშვიდებულათ ჩავიდე ისევ ჯიბეში.

კომისარ-ჯიბგირმა მყისვე შენიშნა ჩემი შეწყუხებაცა და დამშვიდებაც. მაგრამ არც მე დამრჩენია შეუნიშნავი იმისი აღლელება და ნასახი სიამოვნების ღიმილისა. იმან მყისვე მოიხადა კაკარდიანი ქელი, კრელი ცხვირსახოცით შუბლი მოიმშრალა და ამით ნიშანი მისცა ამხანაგებს. ბაქანზე გასასვლელ კარებში აუწყრელი ჭყლეტა შეიქნა. ხალხთა შორის მეც ოფლში ვიწურებოდი, სულიც ამომხდენოდა არ წაიქცეოდი. ბაქანზე მშვიდობიანათ გავედი. ამკარათ ვგრძნობდი, რომ ჩემს გვერდით მეტი თუ არა ხუთიოდ კომისარ-ჯიბგირი ფუსფუსებდა. ორი მათგანი წინ მიმიძლოდა, ხოლო დანარჩენები მხრებს მიმავრებდენ და ზურგის მხრიდან მზევრავდენ. ვაგონში შესვლის დროს კრიზისის ხანა დადგა. ამკარათ ვიგრძენ გულის ჯიბეში სიფრთხილით ჩატურებული ხელის ფათური. სქლად შეკრული ქალაღი ქურდულათ ამოკურდა და ხელთან ერთად სადღაც მიიმაღა.

მე მყისვე ყვირილი ავტყე. თქვენ ადვილათ მიხვდებით ჩემი ყვირილის მიზევს. რასაკვირველია ამ მოულოდნელი ხმაურობით მე მიმდოდა კომისარების დაფრთხობა და სამშვიდობოვი გასვლა. ეს

წინეთ და ახლად.

ჯერ კიდევ გუშინ ჯარის კაცი მხოლოდ ცოცხალი, მაგრამ უნოდ იარაღი იყო მთავრობის ხელში. მას დასცინოდნენ, აბუჩათ იგდებდნენ. ის იყო მზარეული, მეტლე, ძიძა და მრეცხავი თავისი უფროსისა...

ახლა კი...

წინეთა ახლა.

წინეთ ხელთა აღმზრდელთა „ლომობიერ“ მუხრუჭში მოსწავლე თავს ისე „თავისუფლად“ გრძნობდა, ვითარცა ბუღბუღი კატის კლანჭებში. საითაც სურდათ იქით აბამდენ ყურსა, როგორაც შექოთნე ქოთანსა და ზრდიდენ მათგან მონათა ძველ რეჟიმისათა...

ასეც მოხდა. რამოდენიმე კაცი მყისვე გაძვრა-გა-
მოძვრა და მეც, თავისუფლად ამოვისუნებქე.

ნახევარი საათის შემდეგ, როცა არხინად ვა-
გონის კუთხეში მიქცელეტილი ვიჯექი, სიამოვნებით
ვიცინოდი. ჩემს თვალწინ იდგა მთელი მიტინგი
ჯიბგირ-კომისარებისა. აი მათ მოემატა კიდევ ხუ-
თი და ერთმა მათგანმა გახსნა ერთგულად შეხვეუ-
ლი სქელი ქალაღის კონა. ყველა აღტაცებით
უყურებს. აი გამოანათა ახალმა, გატკეცილმა თუ-
მნიანმა, აღტაცება გაიზარდა. ძაგრამ... გადაიფუ-
რკლა ერთი და კომისართა თვალს გულსაკლავი
სურათი გადაეშალა. ნაცვლად თუმნიანებისა, მხო-
ლოდ ნაგლეჯი ქალაღი და ისიც ნაგლეჯი „კავ-
კასკოე სლოგოსი“!

ღიახ! მე ვიცინი აქ, მაგრამ აი რა ტრალი-
კულ მდგომარეობაში არიან ჩემ მიერ მოტყუებუ-
ლი ჯიბგირები. უბედურებმა რა იცოდენ, თუ მთა-
ვარი თანხა ფეხზე მქონდა მიკრული თუ არა
ვცდები, თავისუფლებისა და მილიციის დამყარების
შემდეგ ეს პირველი შემთხვევაა თფილისის საღ-
გურზე ფულის გატანისა. მე ამით რასაკვირველია
არა მსურს თავი მოვიწონო, ან ვისიმე ყურადღე-
ბა დავიმსახურო, არამედ მინდა მივუთითო მოგ-
ზაურთ იმ პატარა საშუალებაზე, რომლითაც მათ
შეუძლიათ ასე თუ ისე ორიოდ გროში გააძვრი-
ნონ კოტრაბანდათ თფილისის საღგურზე. თფილი-
სის მილიციის უფროსსაც შეუძლია ეს, ჩემ მიერ
გამოგონილი ხერხი, განცხადების სახით ქუჩებში
გააკრას და მით მოგზაურთა კეთილ დღეობას ხე-
ლი შეუწყოს.

ყოველივე ეს, რის შესახებაც მე აქა ვსწერ,
ღამით მოხდა. მეორე დღე უკვე დასავლეთ საქა-
რთველოში გამითენდა. მაგრამ ამის შესახებ შემ-
დეგ.

(შემდეგი იქნება)

ეშმაკი.

პ რ ე ბ ა ზ ე

ვიყავ კრებაზე
და ამ თემაზე
მინდა დავსწერო ორიოდ სიტყვა;
თითთა წვევაზე,
წევრთა ქცევაზე,
ან, რაც იქ მოხდა და რაც-რამ ითქვა.

მოგეხსენებათ
და გეცნობებათ,
რომ დღეს ვაქრებიც „სოციალისტობს“,
„წესზე“ ვაქრობით
(ნარდათ, ნაქრობით)
ჰყიდინან ნივთებს, არვინ თაღლითობს!
მართავენ კრებებს
ჰკრავენ კავშირებს —
მათაც სურთ ქონდეთ ერთობა მტკიცე,
რომ მათ მყიდველებს
(ვინც უთბობს ხელებს)
აღარ ევაქრონ—რაცა სთქვან, მისცე!..
კიდევ, თვის ნოქრებს,
დღეს შენატოკებს
რომ დაუღუმონ ენა და პირი,
იმათ მოთხოვნებს
(ძველ დანაყოფებს)
საერთო ძალით ადინონ ბღღვირი;
—აი, რას ეტრფის
რისთვის ქშენს, იბრძვის
თავ-გამოდებით ჩვენი ვაქრები,
ოფლათ დნებიან,
დროსა ჰყვებიან
და იმართება მათი კრებები...
ჰო-და, ერთ ასეთს
(ოჰ, ღიდება ღმერთს!)
ვაქრების კრებას მეც დავესწარი,
და ვუმაღლი ბედს
ჩემსა შემოქმედს
რომ მუნით ცოცხლოდ გამოვასწარი..
შეიქნა შფოთი
აღიაქოთი
აბრაზუნებდენ დანუღრეულ სკამებს,
თვით თავმჯდომარე
(ფეხზე მდგომარე)
გაჰკივის, მაგრამ ვერვის აჩუმებს.
ზოგი წევრები
„საქმის“ მცველები,
ჯგუფ-ჯგუფათ ცალკე იკრიბებოდენ,
ანაღლელები
(უფრო ძველები)
თავმჯდომარეს არ ეთანხმებოდენ.
და ასე, ვაქრებს
ღიდ ნაღირლაცებს

გაკვირვებული ვუცქერდი ვკერეტი,
 ვხედავდი მუშტებს,
 მსხვილ შენაკუმშებს
 და, კარებისკენ მე მოვიწვედი!
 გამოველ გარეთ
 (მეტათ მწუხარეთ) --
 გზაზე-კი ისევ მათზე ვფიქრობდი,
 ჯიღების აჩრდილს
 ჩემკენ გამოწვედილს
 კარგა ხანს ვეღარ განვშორებოდი..

ალაუზიონი.

მ რ ი მ მ ე ლ ი

გოდვილი 1 შოქმედებ თ.

(გუქდვნი ჭათურის სეზონის, ანუ გამქცევ მრეწველებს

მოძივედნი პინი:

ევტიხი ბითურიშვილი მრეწველი	32	წ.
ესიკელა მისი მისამსახურე	22	"
გოჯასზირ გაქლექილასე, მიწის მუხატრახე	50	"
კესარია, გოჯასზირის რძალი, ქერიფი	42	"
შტიეგერი	45	"
კანტრალიორი შაგი ქვის	36	"
მწესელი 	33	"
ანდულა თათარი, შეფურნე	34	"

მოქმედება სწარმოებს დ. ჭათურაში წარსულ წლებში. სტენა წარმოადგენს კანტორის თათხს, რომელსაც აქვს შუა კარები მუშა-მოსამსახურეთა შემოსასვლელათ, მსოფოდ შეორე კარი იხედება, რომელიც მიდის სდარბაზო თათხში, მაგიდასთან ზის ევტიხი ბითურიშვილი და სთფელმს. მთელი დამე კარტის ნათამაშებს თვალები ჩავარდნილი და სსე გაფითრებული აქვს. ფარდას ახდის შემდეგ ჰაუზა. შემოდის კანტრალიორი.

I

ევტიხი და კანტრალიორი.

კანტრალიორი. ევტიხის ვახლავარი!

ევტიხი. გაგიმარჯოს ღმერთმა. სხვა, რაფა საქმე? ის მწონელი ვარგა თუ არა? ხომ იცი მე გამოცდილი მწონელი თუ არ მიყოლა ხელს არ მომცემს.

კანტრალიორი. (ცბიერად) მწონელი მე და შენ რომ ვიცით სწორეთ ისეთია. ას ფუთში რომ ოცი არ აჰკრას ის დღე მას დღეთ არ მიაჩნია.

ევტიხი. (ღიმილრთ) ყოჩაღ! ასში ოცი, ეგ კარგ ანგარიშს იზამს.

კანტრალიორი. გამოცდილი კი არა ნაღდი გამოსუქინისინებულია, ვერც საჩხერელი ჩარჩი აჰკრავს არშინში იმდენს, რასაც ის სასწორში. მგონია ქეტირში ხაბურძაკი არ მოსულა იმდენი, რაც მავას პროტოკოლი აქვს შეყენებული ამ ბაცაცობის სათვის. კვირაში ორი-სამი პროტოკოლი უეჭველი იყო უწინდელი ხაზინის ხელში. ახლაც იმ საქმეზე, მგონი ორნოცდათი პავესტკა აქვს მოსრული: ზოგი მიროი სუდიდან და ზოგი ოკრუენიდან. ყველა პრატაკოლმა გასჰრას, მგონია კანონიც აღარ დარჩეს მაგის დასასჯელი!

ევტიხი. ოჰო, შენ პირს შაქარი, რეკამენდაცია გვარიანია. ნაღდი საჩემო ყოფილა. ფრთხილათ კი იყავით, რომ კანტორის სახელი არ გვიღანძლოს, თვარა არც ის ვარგა. ეცადეთ „სავეტიკანტროლებმა“ ოქმი არ შეგვიყენოს.

კანტრალიორი. შეაყენონ, მერე რა! საქმე იმაშია სულში ვინ გეიმარჯვებს, თვარა წერას. რა ჭკუა აქვს. დედისიშვილია და ერთი მეურმე იტყვის, რომ მწონელმა მოგვაბარაო. მერე სად მიდიან! ოკროს საქონელი რომ ჩამიტანონ, მაინც დაუბრაკავ. იმათი სული ჩემ ხელშია. სულში იტყვიან: „სკიდკას ვაძლევთო“ მორჩა და გათავდა. მერე იმ მეურმების ანეკუენებმა გალესონ შაბ-წყალში ის პროტოკოლები და ეიწებონ თვალზე.

ევტიხი. შენი იმედი კი მაქვს, მაგრამ მაინც ფრთხილად უნდა იყვეთ...

კანტრალიორი. (აწყვეტინებს ლაბარაკს) ბატონო, მაგ საქმე მე მომანდე. შენ რასა სჩივი და რისთვისა ჰღელდები! პასუხს არაფერში გაგაგებიებ, უფულოთ და უშრომლათ ზედმეტ საქონელს ჩაგაბარებ. მხოლოდ (სიცილით) ხომ იცი ხელი ხელსა ჰბანს.

ევტიხი. აბა ეგენი რათ გინდა ჩემთან! დაჰბანს აბა არა! რასაკურველია შრომისთვის საშრომს ყველა ეიღებს. (შემოდის მწონელი).

II

იგინიფე და მწონელი.

კანტრალიორი. აგერ მწონელიც შევიდა.

მწონელი. გამარჯვებათ თქვენი რაშია საქმე, რაცხა ხმამაღლა ლაპარაკობდით?

კანტრალიორი არაფერი, რაცხა პროტოკოლების შეშინებია ხაზენის. ვაიმედებ არაფერი იქნება თქვა, მარა არ მიჯერის.

მწონელი. (იცინის) ნიჩევი, ეს პუსტიაკი საქმეა. ისე გავასოსილო „სავეტის კანტროლები“, რომ თავბედისა ვერა გეიგონ რა, არ შეგკამოთ ჭირმა, რომ ისინი წონის დროს მე ვერ მომეპარონ, და რომც მომეპარონ, მინუთში გადავასწორებ დაწერილ ფუთობას. კარანდამით არ იწერება შე კაცო! მე შენ გითხრა შუროვანი ყნილა კანტროლნი პალატის ბეკლით, რომ ვერაფერი გავბედო. ეს ნუმერი თუ არ გამივა, სხვა ოინებიც ბევრი ვიცი. თქვენ არხენად ბძანდებოდეთ. ЭТА МИ ЗНАИМЪ СВОИ ДѢЛА.

კანტრალიორი. Канишна знаимъ! მწონელს გააჯავრებენ, მე სად წამივლენ. ყოველ ურემს დაუბრაკამ. არ მომცემენ სკიდკას და სად წავლიანი ეს საქმე ჩვენ კისერზე იყოს, ბატონო და ჩვენ მოვაჭხარაკებთ.

ეკტიხი. თქვენს კისერზე იქნება, მარა ყოველ შემთხვევაში მარჯვეთ უნდა იყოთ, რომ არვიწინ წამოგეპაროთ.

მწონელი. (ვეტიხის) მის ჯავრი ნუ გაქვს, ბატონო. Ничево не брудитъ до сами смерти. (კანტრალიორი და მწონელი მიდიან).

ეკტიხი. (მიძახებს მწონელს) პაჟალუსტა, თუ ბევრი ვერ მოახერხო, გირვანქობას მაინც ნუ დოუწერ. И то деньги, ისიც ანგარიშს იზამს.

მწონელი. (კარებში) გელაპარაკებით, გირვანქა კი არა ეს ულაში კატის ბანალი იყოს, თუ ცხენზე ხუთი და ურემზე ათი ფუთი მაინც არ ავკრა. (ორივენი გადიან. მწონელი კანტრალიორს) მაგრამ ის უ... თ... ხა... რი...

კანტრალიორი. მის ჯავრი ნუ გაქვს, უთხარი. Разуменца грѣхъ папаламъ. შენ აქამე ურემზე ოცი ფუთი.

ეკტიხი. (მარტო გაივლ-გამოივლის. შენიშნავს სტოლზე წერილს) ეს რა წერილია! (დააკვირდება წერილის ბეჭედს) ბიჭოს! ეს ორი კვირის გამოგზავნილია და რატომ აქამდის ვერ შეგნიშნე! აბა ვნახოთ ვისგანაა. (ხსნის და კითხულობს).

ჩემო ვეტიხი!

წარსულს თავი დავანებოთ, რაც იყო, იყო. ესლა ცოტა გროშებს მოუფრთხილდი, თორემ მე მეტი მოთმენა აღარ შემიძლიან. მე იმისთვის გამოგყევი შენ, რომ უნდა მარჩინო როგორც რიგი და წესია. მე აწი არ დავიკლებ: არც საქმელს, არც სასწესს, არც ჩასაცმელს და არც დასახურს აბა, შენ თითონ იფიქრე, რა ჭკუაა მე ყველაფერი მოვითმინო და შენ კი რაც იშოვო და იპოვო ყველა კარტში წააგო. იცოდე მე ამ ცოტა ხანში მანდ გაეჩნდები და თუ შენ კიდევ თავი არ დაგინებებია კარტისათვის, მაშინ ჩვენი ცხოვრება მოუხერხებელი იქნება და უკაცრავად, მე თუ შენი ოჯახი მივატოვო და სხვა მოვინახო. იქნება შენ ეს უკანასკნელი სიტყვები ძალიანაც გესიამოვნოს, მაგრამ მე ისე არ მივატოვებ შენს ოჯახს, რომ კვალის არ დავაჩინო. თუ ქალი ვარ ერთ დღერ ბანალს არ დავტოვებ შენს თავზე. ნახვამდის, შენი ცუცუნია.

(ვეტიხი ჩაფიქრდება და ნაღვლიანად). ეს და მაკლდა! წუხელ მთელი ღამე გვათენე. ორასი მანეთი ისე წავაგე, რომ პაპიროზის ფულიც აღარ დამჩენია, ზედაც ასეთი წერილი! რა ვქნა, რომ აღარ ვაცი! გაგშორდებო იწერება წავიდეს ვინ შერცხვენელი რამეს იტყვის, რომ ამისთანა კაპასი დედაკაცი მომცილდებოდეს, მაგრამ მეზობლებს რა უთხრა, ამხანაგებს, ნიცნობებს! ცოლი ვერ არჩინა და გაექცაო რომ სთქვან სადღა გამოვყო თავი, ვის შეგვდლო თვალში! (ეძახის ესიკელას).

III

ვეტიხი და ესიკელა.

ეკტიხი. ესიკელა, ესიკელა!

ესიკელა. (შემოდის) რას მიძახებთ, ბატონო!

ეკტიხი. (ესიკელას) პაპიროსი გექნება თუ კაცი ხარ და დამალევიე.

ესიკელა. (განზე) ვაიმე, ნამდვილათ წოუგია წუხელისი (ვეტიხის) კი ბატონო, მიირთვი და მაგრათ მოქაჩე, იქნება ცოტა დარდები ვადააყოლო.

ეკტიხი. რის დარდები, ბიჭო, რას ამბობ!

ესიკელა. წუხანდელი წაგების, ბატონო!

ეკტიხი. რა იცი შენ?

ესიკელა. იმე. რაღა არ ვიცი! მისდღემში არ მოგიგია და მანდამაინც წუხელის მეოგებდი თუ! (განზე) გლახის დღეობა თუ იყო შეიძლება მეიგე.

ეკტიხი. ეს წერილი როდის მევიდა, ესიკელა? ესიკელა. მაგი ორი კვირეა მოსრულია.

ეკტიხი. მერე, რატომ აქამდის არ მითხარი!

ესიკელა. გვერდში თუ დაგიჯდები თამაშის დროს ტრახტირში, თვარა სხვაგან სად გნახავს კაცი. ორი დღეა დაგეძებენ: მიწის მეპატრონე, მეპურე, შტეიგერი, მეურმეები და ჯანაბა იგენის თავს. ყოველ მინუთში გკითხულობენ.

ეკტიხი. რეზა მკითხულობენ ბიჭო, რა უნდათ? ესიკელა. რა უნდათ და ფული, ბატონო! ანა ჩემ სავიზიტოთ კი არ მოდიან.

ეკტიხი. ესიკელა, თუ კაცი ხარ ვინც მევიდეს უთხარი სახლში არაა თქვა, გესმის? ჯერე მაინც დილაა. წავალ კანტორაში, ფულს ევიღებ და სალამოსთვის დეიბარე ყველა. სალამოს უსიკვდილოთ გაუსწორდები ყველას ანა, მე მივდივარ, გესმის!

ესიკელა. კი ბატონო, გევიგე მარა ფული რომ ეიღოთ ახალ გასართობისკენ არ გოჯუხვით თვარა მე დამახჩობს ის ხალხი. მერე გოჯასპირს ვინ გადურჩება ცოცხალი!

ეკტიხი. ანა რას ამბობ, ესიკელა! ის ფული მუშებისაა და უნდა დროზე დოჟირიგო, ხელს როგორ ვახლებ! (წისვლას აპირებს, მაგრამ ამ დროს შემოდის მეპურე თათარი, რომელსაც ანგარიშის ფურცელი უჭირავს ხელში, ქუდს მოიხდის და სალამს აძლევს).

IV

იგინივე და ბღულა.

ბღულა. (ეკტიხის) სალამ ალექუმ ალა!

ეკტიხი. გაგიმარჯოს! რას გვიბძანებ, ბღულა ეფენდი?

ბღულა. ალა, ზოტა პურის გროშებია და იმითომ მოველი.

ეკტიხი. კარგი, კარგი და სალამოზე უსათუოთ მოგცემ.

ბღულა. დღეილი ხომ არ ილაპარაკა, ხაზეინ?

ესიკელა. იმე! ტყუილი ბღულა ხომ არ არის! (გვერდზედ) ანა, რაფა იკადრებს!

ბღულა. (ესიკელას) ბიჭო, შენი რა საქმეა? ზადი იქით. (ეკტიხის) ვალოა ზალიან მინდა ფული. ესიკელა, იფ, იფ, იფ... ფული, რაფა მე კისერზე დამადგება თუ?

ბღულა. ბიჭო, მაისა და, ფიე!!!

ეკტიხი. ნუ გეშინიან. ბღულა, სალამოს მოდი და მოგცემ (მიდის).

ბღულა. (ესიკელას) ბიჭო, შენ რა მასხარა გააკეთა! ოქსი თვე მაგის მეურმე ჩემთან პური ქაშია, ერთი კაპეიკი არ მოგსემს და შენ ჩემთან მასხარა გააკეთა?!

ესიკელა. ნუ გეშინიან, ბღულა, დღეს ეიღებს ფულს და უეჭველათ მოგცემს სალამოზე. (განზე) ისე აშენდა შენი კერია, იმან შენ ფულზე დაგასუნოს.

ბღულა. (ესიკელას) ესიკელა! როდის შენი ხაზეინი ფული მოიტანა, შენ ჩემთან უთხარი, ბილურსან! ბირ იახში ხაქაპურ ფეშქემ ვერირამ. ვალოა სულ კორსხი გადაგასხამ თავზე.

ესიკელა (ხელსა ჰკრავს). პაშოლ, ჩორტ! შენ ყველას გადაახნი, ეშაკ! ერთი ხაქაპურიზა გადაყვები მამა გეცხონდება! დურაკ!

ბღულა (გაჯავრებული). ბიჭო, შენ ვის გალანზღეა? ეშაკი შენა ვარ და დურაკი შენა ვარ. ქართანქალა ქოფოიოდლი!

ესიკელა. პაშოლ, პაშოლ, დურაკ! (ხელსა ჰკრავს და გააგდებს).

V

ესიკელა მარტო.

ესიკელა (დადის). უყურე ამ დონდუხს, რა მითხრა? თავზე გადაგასხამო! ე, ასეთ დურაქებს აღანძღვიებს თავს ჩემი ხაზეინი და მეც შიგ მატანიებს. მაინც და რა უბედურ დღეზეა გაჩენილი ეს ჩემი ხაზეინი! ვიცი ახლა ეიღებს ფულს თუ არა, მაშინვე წააგებს. ეს დასაქცევი ჭიათურა ხომ თელათ სავსეა ტრახტირებით. ერთი უბრალო საყდარი ვერ ოუშენებინ, რომ კაცმა პირჯვარი დეიწეროს, ან კვდარი მეიხსენიოს და ან ცოცხალი! კარტის და ნარდის სათამაშო იცოცხლე აქანე ბერიივით იყოს! აგერ ახლა გოუხსნია კიდევ ტრახტირი ვინცხა ბუჰაიჩიო და სულ ღვლექ-ღვლექათ აძრობს ტყავს, ვისაც კი წიფწივა. მერე რა პოქარგული ენა აქ იმ შეწვენებულს ყველას ზდილობიანათ უძახის: „პაჟალტე სუდა მიხაილიჩ, პელოლიჩ, ალექსანდრიჩ, ნიკოლაიჩ, მობრძანდით გაერთეთ. გული ვადაყოლეთ? გუშინეც ქე დამიპირა ქერქის შეძრობა, მარა ვერა! ბებერი მეძახა: „ესიკელა ზალიკიჩ, პაჟალიტე სუდაო“. მარა რომ

შევჯვდი ჯორზე, შევჯვდი. ახლა ვიცი ყალბურათ უდვიან ჩემ ხაზინს და რავეც გამეიარს უეჭველათ შეირთვევენ არ უნდა ამას ლაპარაკი. (ისმის კარის რახუნნი) ეე, დაიწყებენ ახლა ფულიზა სიარულს. მეც დავედები მედიცინსკი დობტურივით და თითო-თითოს მივიღებ. (კარს გააღებს. შემოდის გოჯასპირ გაქლექილაძე).

VI

ესიკელა და გოჯასპირი.

გოჯასპირი. გამარჯობა შენი.

ესიკელა. ღმერთმა გადღეგმელოს. რაზე გარჯილხართ, ბატონო?

გოჯასპირი. ევტიხია ბითურიშვილი აქა სცხოვრობს?

ესიკელა. კი, ბატონო, აქ გახლავს.

გოჯასპირი. შენ იმასთან ხარ სამსახურში გეტყობა.

ესიკელა. კი, ბატონო, თქვენ ვინ ბრძანდებით?

გოჯასპირი. მე გახლავართ აზნაური, გოჯასპირ გაქლექილაძე.

ესიკელა (განზე). გეტყობა რომ გაქლექილაძე ხარ ისტე იბუწყები რაცხას. (გოჯასპირს) ისემც კი დაგემართოს. მერე და რისთვის გარჯილხართ, ბატონო?

გოჯასპირი (დაჯდება). ბოშო, იმ შენმა ხაზინმა ეს ტუნელი რომ თელათ გამოხიკა, რვა არენდის ფულს მოცემა არ უნდა?

ესიკელა. კი, ბატონო, აგერ ახლა წვევიდა ფულის ასაღებათ კანტორაში და სალამოს მოგართმეცთ. (განზედ) მანამდის არაფერი ქამა შენმა გვარმა, სანამ იმან შენ ფული არ მოგცეს. (გოჯასპირს) მერე, ბატონო, რა გაჩქარებთ მაგ ფულის აღება. მაგ არენდის ფულზე ხომ არ იქნებით შეჩერებული.

გოჯასპირი. ისტე შენ გასძელი, რავარც ჩემი ოჯახი საფე იყოს ყორისფელი სიკეთით: ქადით, ღვინით, ქათმით, ცხვარით, ღორით და ხარით. ორასი ცხენოსანი რომ მოვიდეს ჩემსას მეზობლისას ტყვილა არ გევიხედავ არაფრიზა, მარა შე დალოცვილო, მეტი სიმდიდრე ვის გოდოუყრია!

ესიკელა. ამდენი კი გაქვთ, ბატონო?

გოჯასპირი. შენ ნუ მომიკვდები.

ესიკელა. მე რას მიფიცავთ, ბატონო, შინაურები დიფიცეთ.

გოჯასპირი (ნაწყენი წამოვარდება). რაფა, მე ვმასხარაობ გგონია თუ? ან და შენი ტოლი გგონივარ იქნება!

ესიკელა. ვიცი, ბატონო და იმაზა მოგახსენებთ, რომ მე არა ვარ თქვენი ტოლი და ღირსი რომე მე დამიფიცოთ. ისტეველე თქვენი ტოლი კაცი თუ გახდება თქვენი ფიცის ღირსი, თვარა მე საწყალ ესიკელას ვინ მომასწორეს იმ ბედნიერე ბას. რა ფასში ხართ გარიგებული, ბატონო? ბევრი მართებს ჩემს ხაზინს?

გოჯასპირი. ბოშო, ჯერ ღვინწყი კაპეიკი არ ვიცი მისგან. სამჩეთში ქე გოურიგდი, მარა ფული სადაა! საქმე გააწყო, მუშაობა დაიწყო და მერე რამ ჩაყლაპა კაცი არ ვიცი. ნეტავ თვალთ დავინახავდე მეტი არაფერი მინდა. იქნება ქე იცოდე, ბოშო, სადაა!

ესიკელა. იმე, რაფა არ ვიცი, ბატონო! კანტორაში წვევიდა ფულიზა.

გოჯასპირი. ისემც კი დაგემართოს, აპა, თუ მე ვერ ვნახე იქანა, შენ უთხარი, რომე გოჯასპირი იყო თქვა და სალამოს შემოვიარ. (გადის).

ესიკელა. კი, ბატონო, მობძანდით. მოდი თვარა ჩვილაგებ გატკიცინებულ ასიანებს. ფართე ჯიბე დაიკრე, ფართე. დედა, რავალი პრტყელი ტყუილები დაიწყო! დაგიფაროს ღმერთმა ზემოურ აზნაურიშვილთან დალაპარაკება. რომ დეიწყებს უნდა უტიო, თვარა ავიყვანს ჰაერში. (შემოდის კანტორალიორი).

VII

ესიკელა და კანტორალიორი

კანტორალიორი. ესიკელა, ევტიხი არ მოსულა?

ესიკელა. ოპ, ბეკო ივანიჩი მობრძანდით, მობრძანდით.

კანტორალიორი. არ მცალიან, ევტიხის დავეძებ. ესიკელა (ძალათ შემოჰყავს). მობძანდი, ბეკო ივანიჩ, დედა ნუ მოგიკვდება.

კანტორალიორი. რა იყო, კაცო, რაშია საქმე?

ესიკელა (სიცილით). ის შემოდგომის აზნაურიშვილი არ შეგხვედრია?

კანტორალიორი. კი, კი, აგერ მილაყუნებდა მარა დავემალე.

ესიკელა. რეიზა, კაცო, ახალ ამბავს გეტყვოდა. კანტრაფიორი, დამანებე, ბიძია, თავი მე მის ტრაბახს ვერ გაუძღვებ. მაგან თუ დაიწყო თავის ქება, ბერეგის! ას თავიანი ბერის ზღაპარივით სამ დღეს ვერ გაათავებს.

ესიკელა. შენ წახან უნდა გეყურებია, ბეკო ივანიჩ, აქან რომ დეიწყო. დედა, რაეა დაპენტა ტყუილები! ორასი ცხენოსანი რომ მესტუმროს, მეზობლისას არ გევიხედავო“. ორასი ცხენოსანი კი არა, სამი კულმოკტვეფილი თავი ვერ გაძღვება მის ბაროზაზე. კაცო, რამდენჯერ გამაგზანა ხაზეინმა მაგასთან, მარა მაგ გამოჩერჩეტებული მიინც ვერ მცნობილობს და მეც საცხა შევხვდები შორიდგან ვკითხულობ, მითომ ვერ ვიცნობ. რომ გააგძელებს ენას და გააბტყელებს სიტყვებს: „იმე, ყმაწვილო, ჩემისთანა ოჯახიშვილი მაიელ ზემო იმერეთში არ შეინახება. კა, კი, შენ ნუ მოუყვდები ჩემ თავს“. ახლა, ბეკო ივანიჩ, გითხრა რავალი ოჯახიშვილია.

კანტრაფიორი. მეიცა, ესიკელა, მაგიზა არ მცალიან. ევტიხი უნდა მოვანხო, თვარა ფულს ეიღებს კანტორაში და მერე ვინ იცის საით უკრავს თავს!

ესიკელა. მეიცა, მეიცა ბეკო ივანიჩ! ამ ერთი კვირის წინეთ ხაზეინმა გამაგზანა გოჯასპირთან და გზაში გაწვიმდა, რომ დაუხახლოვდი მის სახლს, რაცხა ფორთოფინოს ხმა შემომესმა. რალმე ვაღვირეიე კაცი ისე გამიკვირდა, ვინ გოჯასპირი და ვინ ფორტოპიანო თქვა ვიფიქრე. შევადე კარები და მისთანა ფორტოპიანო შენს ტერ მისცეს, რავარც გოჯასპირს იქინე ეღვა! ვარეთ კილო მშრალი იყო, ვინემ მის სახშლი? ერთი ოთხმოცდა ჩვიდმეტ ადგილას კი ჩამოდიოდა წვიმა. დეეკაპიწებია ამ ჩვენ გოჯასპირს და ზოგან გობი შეედგა, ზოგან ტაშტი, ზოგან დოქი, ზოგან როდინი, ზოგან ჯამი და ეს წვიმა რომ ეცემოდა გოზზე, ტაშტზე, დოქში, როდინში და ჯამზე, ისტე აწყობილი ხმა გამოდიოდა რომე ვარედან მე ფორტოპიანო მეგონა. აქანე მეტრაბახება: „ორას ცხენიანს დაუხვდებო, ხარით, ძროხით საფსეა ჩემი ოჯახიო“. ხარით და ძროხით რა მოგახსენო და კეტერელებით კი თელათ გაქედლია იქაურობა.

კანტრაფიორი (მადის და სიცილით ესიკელას). თუ გავიგონა გოჯასპირმა შენ კი დაგასვავს კეტერე-

ტლებს. შენ, ჩემო ბიძია, ნუ ეხუმრები იმას, თვარა ძნელი აზნაურიშვილია.

ესიკელა. იმე, იმ ძლინკიანის თუ შემემინდა კილო და არ ყოფილა საშველი. რას მიზამს, რას კანტრაფიორა. რას და ის ხანჯალი რომ ჰკილდა გატენილია, ბიძია, გატენილი! (სიცილი) მშვიდლობით, მშვიდლობით! (გადის).

VIII

ესიკელა და კესარია.

ესიკელა. გატენილი თვარა პრასი არ წამაქრას ყურებზე. ვაღმოვებრუნებ და რაც სიგძე აქეს, იმ სიგანეს მივცემ ისტე იცოცხლოს ესიკელამ. (შემოდის კესარია).

კესარია (ესიკელას). ბოშო, გოჯასპირი იყო აქანე?

ესიკელა. კი, ბატონო, ვახლდათ.

კესარია. რათ იყო, მერე?

ესიკელა. რაცხა არენდის ფულს თხოულობდა.

კესარია. სად წვეიდა მერე?

ესიკელა. რა ვიცი დასწყევლოს მისი სახსენებელი.

კესარია. სად წავიდა თქვა! მართალი მითხარი, თვარა...

ესიკელა (აწყვეტინებს). იმე, ძალიან დამეშუქრე თვარა ქუნხა სახლთან რომ ბეოლა მიღვია, იგი არ მომითხარო!

კესარია (შეუტევს). სად წვეიდა? მართალი მითხარი, თვარა ვიტირებ ყოფას!

ესიკელა. იმე, კანტორაში წვეიდა, ბატონო, კანტორაში!

კესარია. რეიზა წვეიდა, რეიზა?

ესიკელა. ფულიზა წვეიდა, ბატონო, ხაზეინს ეძებს! (განზე) ბიჭო, ეს რა ქირს გადავეყიდე!

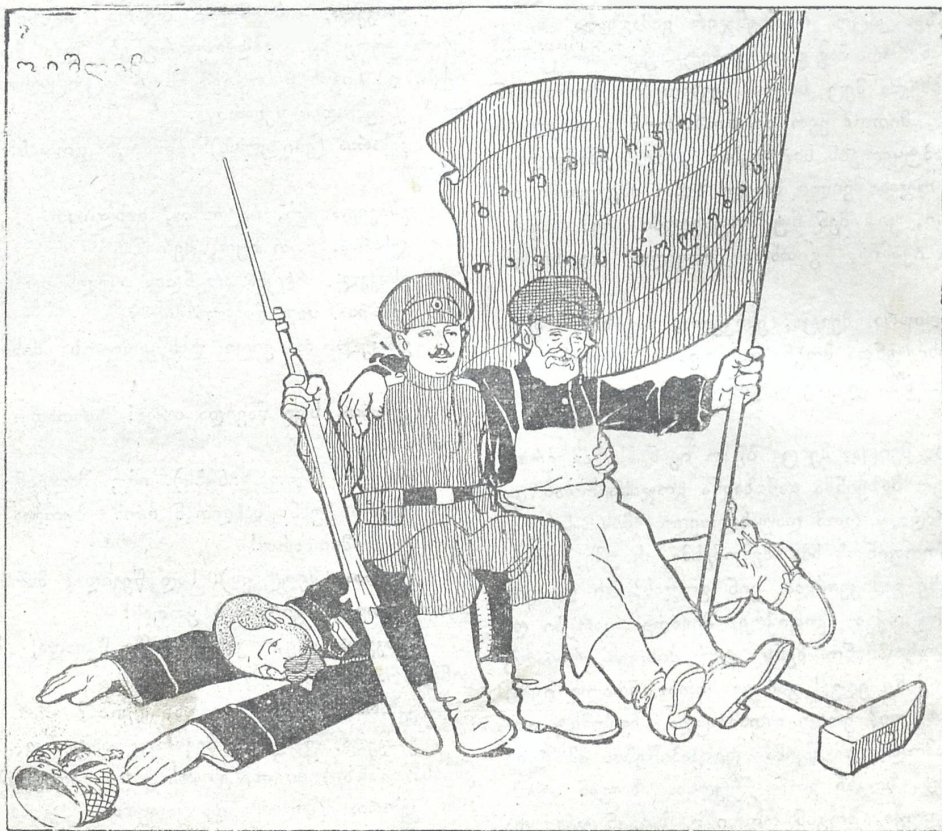
კესარია. (მიდის და კარებში). გესმის? შენ ხაზეინს უთხარი, რომ იმ გოჯასპირს არაფერი მისცეს, თვარა ვერც ერთი ვერ მომჩებით ცოცხალი! ესიკელა (გაკვირვებული). ი, ი!

(დასასრული იქნება).

გოგია.

წინეთ და ახლ.

მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში სთელავდა რუსეთს უპასუხისმგებლო, უტიფარი, მძევნარე და მტარვალ რეჟიმი თვითმპყრობელობისა. ახრჩობდა, ხვრეტდა, აპატიმრებდა და ციმბირში ასახლებდა ის ხალხს. უმანკო სისხლით რწყავდა რუსეთის ვრცელ მიდამოს...

ღღეს კი...